

Sběr dat, tvorba výzkumného souboru

PSY 118, PSY474 Metodologie psychologie (kvalitativní přístup)

Přednáška 4

Prof.PhDr. Ivo Čermák, CSc.

Obsah přednášky

- 1. Sběr dat – dílčí aktivity**
 - 2. Místo a jedinec**
 - 3. Přístupnost a vztah**
 - 4. Smysluplné strategie tvorby souboru**
 - 5. Typy dat**
 - 6. Záznamové procedury**
 - 7. Problémy sběru dat**
 - 8. Ukládání dat**
-

Základní pravidla

- Teoretický výběr
 - Teoretická saturace
 - Reprezentativnost vzhledem ke zkoumanému problému
 - Zkreslení elitou
 - Není jasné kolik entit zahrnout
 - Není nikdy dost času
-

Sběr dat – dílčí aktivity

- Zaměření na místo nebo jedince
 - Přístupnost a utvoření vztahu
 - Smysluplné strategie sběru dat
 - Druhy dat
 - Zaznamenávání informací
 - Řešení problémů při sběru dat
 - Ukládání dat
-

Zaměření na místo nebo jedince

1. Biografický výzkum (*jedinec*)
 2. Fenomenologický výzkum (*více jedinců sdílejících podobnou zkušenost*)
 3. Etnografická studie (*příslušníci sdílející kulturu*)
 4. Případová studie (*vymezený systém: proces, aktivita, událost, program, vícečetné studie*)
 5. Zakotvená teorie (*více jedinců reagujících na jednání nebo participujících v procesech týkajících se centrálního jevu*)
-

Přístupnost a vytvoření vztahu

1. Biografický výzkum (*dohoda s jedincem, archivní výzkum*)
 2. Fenomenologický výzkum (*nalezení jedinců sdílejících podobnou zkušenost*)
 3. Etnografická studie (*získání důvěry informantů, prostřednictvím klíčové osoby*)
 4. Případová studie (*získání důvěry informantů, prostřednictvím klíčové osoby*)
 5. Zakotvená teorie (*homogenní vzorek, teoretický vzorek*)
-

Smysluplné strategie tvorby souboru

A. Náhodný pravděpodobnostní výběr

- jednoduchý náhodný výběr
 - stratifikovaný náhodný nebo klastrový výběr
-

Smysluplné strategie tvorby souboru

Záměrný výběr

1. Výběr extrémních nebo deviantních případů
 2. Výběr podle intensity
 3. Maximálně variovaný výběr
 4. Homogenní výběr
 5. Výběr typického případu
 6. Stratifikovaný záměrný výběr
 7. Výběr kritického případu
 8. Snowball nebo řetězový výběr
 9. Na kritériu založený výběr (kriteriální výběr).
 10. Na teorii založený nebo operacionálně konstruovaný výběr
 11. Podporující a nepodporující případy
 12. Oportunistický výběr
 13. Náhodný záměrný výběr
 14. Výběr politicky důležitých případů
 15. Prakticky nejvýhodnější výběr
 16. Kombinovaný nebo smíšený záměrný výběr
-

Typy dat

- Pozorování
 - Interview
 - Dokumenty
 - Audiovizuální materiál
-

Záznamové procedury

- Protokol o interview
 - Protokol o pozorování
 - Terénní poznámky
 - Deník výzkumníka
-

Problémy sběru dat

- Obtíže v navázání kontraktu
 - Obtíže v nastolení důvěry
 - Přístup k informantům či do místa
 - Získat lidi pro odpovídání na žádost o informace
 - Výzkum v přirozeném prostředí či nikoli
 - Určit, zda informanti rozumí podmínkám
-

Problémy sběru dat

- Věrohodnost poznámek
 - Psaní poznámek
 - Citace v poznámkách
 - Role pozorovatele a její změny
 - Co použít z dřívější inspekce terénu v případové studii
 - Zúžení fokusu
-

Problémy sběru dat

Ukládání dat

- Záložní kopie
 - Kvalitní audiozáznamy, zdvojení
 - Vzorový seznam sebraných informací
 - Uchovat anonymitu maskování, identifikačních znaků účastníků
-